

Paní Bovaryová

Koncem února přinesl otec Rouault osobně zeť nádhernou křtinu na pátku svého uzdravení a zdržel se v Tostes tři dny. Jelikož Charles chodil za pacienty, dělala mu společnost Ema. Otec kouřil v ložnici, ... mluvil o polích, telacích, kravách, drůbeží a obecní radě; takže za ním po jeho odchodu zavřela dveře s pocitem uspokojení, který ji samotnou překvapil. Neskřivala ostatně už své opovržení k věcem i lidem; a někdy začínala vyjadřovat zvláštní názory, znevazující to, co se obecně uznávalo, a schvalující věci zvrácené nebo nemravné: její manžel jen udiveně otevíral oči.

Cožpak table bída potrvá věčně? Což se z ní nikdy nedostane? Vždyť není o nic horší než ty, které žijí šťastně! Viděla v la Vautbessard vévodkyně, které měly silnější pas a obvyčejnější způsoby než ona, a bouřila se proti boží nespravedlnosti; opírala se hlavou o stěnu, aby se mohla vyplakat; záviděla jiným bouřivý život, noci v maskách, smělé radovánky se všemi těmi vášnivými pocity, které neznala a které jistě člověku přináší.

Pobledla a dostávala bušení srdce. Charles jí předepsal baldrián a kafrové koupele. Všechno, co se na ni zkoušelo, ji zřejmě draždilo ještě víc.

Někdy hovořila dlouze a horečně; po takovém výbuchu mnohohlavnosti následovala najednou ocbablost, kdy vůbec nepromluvila, ani se nehýbala. Co jí pak jediné vzpamatovalo, byla lahvička kolínské vody, kterou si potřásla paže.

Jelikož si stále stěžovala na Tostes, domníval se Charles, že příčina její choroby patrně tkví v nějakém vlivu místního prostředí. Tato myšlenka ho tak zaujala, že začal vážně pomýšlet na to, že se usadí jinde.

Od té doby pila ocet, aby zhubla, začala suše pokášňávat a úplně ztratila chut k jídlu.

Charlesovi bylo zatěžko z Tostes odejít po čtyřech letech pobytu, zrovna v okamžiku, kdy tam začínal získávat postavení. Avšak co naplat, když to muselo být! Zavedl Emu do Rouenu ke svému bývalému učitel. Je to prý choroba nervová; pacientka potřebuje změnu vzduchu.

171

Charles se porůznu poplával po okolí a dozvěděl se, že v neutřátském okresu je městyš Yonville-1' Abbaye, odkud tamní lékař, polský uprchlík, minul týden odešel. Dopsal tedy místními lékárníky, aby se dozvěděl, kolik je tam obyvatel, jak daleko odtud je nejbližší kolega, kolik vydělával jeho předchůdce ročně atd. A protože lékárníkovy odpovědi byly uspokojivé, rozhodl se, že se na jaře přesestěhuje, jestli se zatím Eminno zdraví nelepší.

Jednou, když při přípravě na stěhování dělala Ema pořádek v jedné ze zásuvek, píchla se o cosi do prstu. Byl to drát z její svaletní kytičky. Poměrančová poupata byla žlutá od prachu a atlasové stulky se střibným lemováním se na krajích těpily. Hodila kytičky do ohně: vzplála rychleji než suchá sláma. Potom zahorěl na popelu rudý keř, který plameny pomalu strávaly. Dívala se, jak hoří. Papírové bobulky praskaly, dráty se kroutily, lemovka se roztravila a zkomatělé papírové korunky poletovaly kolem desky jako černí motýli, až se nakonec vznesly do komína.

Když se v březnu stěhovali z Tostes, byla paní Bovaryová těhotná.

Předplatila si ženský časopis *Kořiček a Syřítan salonů*. Bez vynechání jediné řádky hltala všechny zprávy o divadelních premiérách, dostizích a věčnicích, zajímala se o první vystoupení nové zpěvačky, o otevření nového obchodu. Znala poslední módu, adresu dobrých krejčovských salonů, věděla o společenských událostech v Lesíku nebo v Opeře (...) četla Balzaca a George Sandovou, hledajíc v nich smyšlené uspokojení osobních tužeb. Přinášela si knihu i ke stolu a obracela v ní listy, mezitím co Charles jedl a hovořil k ní. (...)

Paříž, nesmírnější než oceán, mihotala se před Eminým zrakem ve zlatém lesku. Avšak mnohotvarý život, jenž kypěl v tom hluchém městě, byl rozdělený do částí, rozříděný do jednotlivých obrazů. Ema z nich viděla jen dva tři a ty jí zakrývaly všechny ostatní – jediné ony pro ni představovaly celé lidstvo. Svět vyslanců se pohyboval po naleštěných parketách v salonech plných zrcadel, okolo oválných stolů pokrytých sametovými pokrývkami se zlatými třásněmi. Vyskytovaly se tam šaty s vlečkami, velká tajemství, úzkost skrývaná pod úsměvy. Potom následoval svět vévodkyní; tam byl každý pobledlý; vsítávalo se tam ve čtyři odpoledne; ženy nosily na spodničce anglické výšivky a muži, zneuznaní velikáni pod hrostejným zevnějškem, dovedli při zábavách ušítvat koně k smrti, letní sezonu trávil v Badenau, a když jim táhla čtyřřícíka, ženili se s bohatou dědičkou. V oddělených saloncích restaurací, kde se večerívá po půlnoci, se při světle svíček bavila pestrobarevná směsice literátů a hereček. Tihle lidé byli marmotrami jako králové, plni citizádstivého idealismu a fantastického blouznění. Byla to existence nade všechny ostatní, mezi nebem a zemí, bouřivá a dokonale vznešená. Pokud se týče ostatních, ti byli ztraceni, neměli vymezené pevné místo a jako by neexistovali. Ostatně čím bližší jí věci byly, tím víc se od nich její mysl odvracela. Všechno, co ji bezprostředně obklopovalo, nudný

172

venkov, omezení maloměšáci, všední prostřednost života, jí připadalo jako výjimka, jako zvláštní náhoda, ve které je ona uvězněna, kdežto za jejími hranicemi se do nedozítka rozestírá nekonečná země blaženosti a vášně. Ve své žádosťivosti zaměřovala smyslné požítky z přeplechu s radostmi srdce, elegantní způsoby s jemmocitem. Cožpak láska nepotřebuje stejně jako indické rostliny pečlivě připravenou půdu a zvláštní teplotu? Tak tedy pro ni vzdechly za měsíčního svítu, dlouhotrvající objeti, slzy kanoucí na ruku, jež se nebrání, všechna unylost něhy, všechno vzrušení těla bylo neodmyslitelné od balkonů velkých zámků plných zábav, od budoarů s hedvábnými závěsy a tlustým kobercem, s květinami ve vázách a s ližkem na vyvýšeném stupínku a od třípytu drahého kamení a šňur livrejů.

(...)

Koupila si dopisní papír, podložku, pero a obálky, ačkoli neměla nikoho, komu by psala; utírala prach na etažérce, dívala se na sebe do zrcadla, brala si nějakou knihu, potom snila mezi řádky, pouštěla knihu na klín. Toužila po cestování anebo po životě v klášteře. Prála si zemřít a zároveň si přála žít v Paříži.

(...) Jaká asi je Paříž? Jaké nádherné jméno! Polohlasně si je pro radost opakovala; znělo jí v uších jako chrámový zvon, plálo jí před očima, zářilo dokonce i na každém štítku jejích kelímků od krému.

Probouzela se v noci, když pod jejími okny projížděli ve vozech prodáváci ryb ...; naslouchala dunění okovaných kol, která zněla tlumeněji, jakmile vjela na hliněnou cestu za vesnicí, a myslela si: „Zítřka tam budou!“

A sledovala je v myšlenkách, jak jedou do kopce a z kopce, jak mňejí vesnice a ujíždějí po hlavní silnici ve svitu hvězd. A kdesi v neurčité dále bylo vždycky nějaké nejasné místo, kde se její sen rozpíýval.

Koupila si plán Paříže a konečkem prstu se na mapě pohybovala po hlavním městě. Chodila po bulvárech, zastavovala se na každém rohu mezi čarami ulic, před bílými čtverci, které představovaly domy. Nakonec cítila v očích únavu, zavírala víčka a ve tmě viděla plameny plynových svítilen, pokroutené větrem, a stupátka kočárů, spouštěná s velkým hlukem před sloupopřádím divadel.

(Přeložil Milošlav Jirka)

Gustave Flaubert vyslov [gustáv flóber]
Rouault vyslov [ruó]
La Vaubyessard vyslov [la vojěsár]
baláňan kozlík lékařský, léčivá bylina
Rouen vyslov [ruan]

neufchâtelský vyslov [nefšatelský]
Yonville l'Abbaye vyslov [jonvil labaj]
budoár malý dámský pokoj
livrej stejnoztrojí sluhů
etažérka polička

SOUKAL, Josef. *Čítanka pro II. ročník gymnázií: učebnice plně vyhovuje Katalogu požadavků ke společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2002. ISBN 80-7235-183-4.